

УДК 378.81`24

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/41-3-28>**Ольга РУДОМАН,***orcid.org/0000-0003-4784-3518**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри іноземних мов**Хмельницького національного університету**(Хмельницький, Україна) oarudoman@gmail.com***Юлія ЯКИМЧУК,***orcid.org/0000-0001-6812-1544**кандидат психологічних наук,**доцент кафедри іноземних мов**Хмельницького національного університету**(Хмельницький, Україна) super_pamela@ukr.net*

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ ЗВО

У статті висвітлено сутність поняття «дистанційне навчання» та його характерні риси (гнучкість; модульність; паралельність; велика аудиторія; економічність; технологічність). Виділено чотири ключових аспекти дистанційного навчання: процес навчання, для якого характерні сутнісні характеристики навчального процесу, спільна діяльність суб'єктів, спеціальна планомірна організація всього процесу, виховання і розвиток студентів в процесі навчання; віддаленість даного процесу, тобто реалізація навчання може відбуватися на відстані між суб'єктами; взаємодія, яка передбачає здійснення систематичного зворотного зв'язку між викладачем і студентом; наявність дистанційних освітніх технологій. Визначено, що дистанційне навчання з використанням електронних технологій широко застосовується у сфері викладання іноземних мов у ЗВО. Встановлено чинники, які впливають на організацію дистанційного процесу викладання іноземних мов у ЗВО: відбір та організація мовного матеріалу відповідно до цілей та завдань курсу; структурування курсу, його методична та технологічна організація (гіпертекстові технології, Webсторінки); чітке планування роботи групи (організація малих груп, конференцій, у тому числі аудіо- і відеоконференцій, організація систематичної звітності – індивідуальної, групової); організація постійних консультацій з викладачем і куратором сервера; налагодження та вмiла підтримка позитивного емоційного фону у групі у цілому та у кожного студента окремо. Наведено особливості дистанційного навчання читання, аудіювання, говоріння та письму. Визначено аспекти викладання іноземної мови у ЗВО в умовах ДН. Сформовано особливості проведення занять у вищій школі, у тому числі з іноземної мови (навчання проводиться в реальному часі у віртуальному середовищі з використанням технологій відеозв'язку; відсутній безпосередній контакт викладача і студента, студентів всередині групи; взаємодія учасників заняття відбувається не тільки за допомогою усного мовлення в режимі відеоконференції, а й за допомогою сервісів миттєвого обміну повідомленнями, в електронному освітньому середовищі – системах управління навчанням – Learning Management System). З'ясовано проблеми та перспективи дистанційного викладання іноземної мови. Запропоновано заходи щодо подальшого поширення дистанційних технологій на заняттях з іноземної мови у ЗВО.

Ключові слова: вища освіта, викладач, студент, тьютор, дистанційне навчання, дистанційні освітні технології, іноземна мова.

Olha RUDOMAN,*orcid.org/0000-0003-4784-3518**Candidate of Philological Sciences,**Associate Professor at the Department of Foreign Languages**Khmelnytskyi National University**(Khmelnytskyi, Ukraine) oarudoman@gmail.com***Yuliia YAKYMCHUK,***orcid.org/0000-0001-6812-1544**Candidate of Psychological Sciences,**Associate Professor at the Department of Foreign Languages**Khmelnytskyi National University**(Khmelnytskyi, Ukraine) super_pamela@ukr.net*

DISTANCE LEARNING: PROBLEMS AND PROSPECTS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE TO STUDENTS OF HEI

The «distance learning» concept and its features (flexibility; modularity; parallelism; large audience; efficiency; manufacturability) has been highlighted in the academic paper. Four key aspects of distance learning have been outlined, namely: the learning process, which is characterized by the essential features of the educational process, joint subjects' activities, a special systematic organization of the entire process, education and development of students in the learning process; remoteness of this process, that is, the implementation of training can be conducted at a distance between the subjects; interaction, involving the implementation of systematic feedback between the teacher and the student; availability of distance educational technologies. It has been determined that distance learning with the application of electronic technologies is widely used in the field of teaching foreign languages at higher educational institutions (HEI). The factors influencing the organization of the remote process of teaching foreign languages at higher educational institutions have been established as follows: selection and organization of language material in accordance with the goals and objectives of the course; course structuring, its methodical and technological organization (hypertext technologies, Web pages); careful group work planning (organization of small groups, conferences, including audio and video conferences, organization of systematic reporting – individual, group-based); arranging constant consultations with the teacher and the server curator; establishing and skillfully maintaining a positive emotional background in the group as a whole and for each student individually. The features of distance learning in reading, listening, speaking and writing have been outlined. Aspects of teaching a foreign language at higher educational institutions under distance learning conditions have been determined. The peculiar features of conducting classes at higher educational institutions, including teaching a foreign language, have been formed (training is carried out in real time in a virtual environment using video communication technologies; there is no direct contact between the teacher and the student as well as students within the group; the interaction of the lesson participants occurs not only through oral speech in the videoconference mode, but also using instant messaging services, in the electronic educational environment – Learning Management System). The problems and prospects of teaching a foreign language in distance mode have been clarified. Measures have been proposed for further dissemination of remote technologies and their application in foreign language classes at higher educational institutions.

Key words: higher education, teacher, student, tutor, distance learning, distance educational technologies, foreign language.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Сьогодні вітчизняна вища освіта переходить на новий етап свого розвитку – інформаційний. Протягом декількох років у багатьох країнах відбувається реформація освіти з метою підвищення її ефективності. Для цього використовуються новітні технології, приймаються рішення у сфері розробки інформаційних засобів та методик навчання, а також оцінки результатів. Педагогічне співтовариство в даний момент отримує від держави підтримку в дуже необхідному моменті свого розвитку для подальшого прогресу. Перетворюючи систему педагогічних канонів, дослідники та теоретики освіти пропонують нові шляхи розвитку професійного навчання в Україні. Але однією із серйозних проблем при навчанні студентів в групі (що характерно для усіх ЗВО) виступає нездатність окремих студентів засвоювати нові навчальні матеріали за наявності сторонніх людей. В якості причин можна привести низку психологічних та особистісних якостей, а саме: сором і страх бути нездатним, або здатися дурним, наявність нерозвинутих здібностей до сприйняття матеріалу в швидких темпах. Такі студенти докладають величезних зусиль до засвоєння матеріалу, осо-

бливо на практичних заняттях. Вирішенням цієї ситуації є реалізація індивідуального підходу, тобто, деяким студентам необхідно відводити певну частину часу на заняттях іноземної мови, щоб викладач працював зі студентами окремо. При цьому необхідно враховувати, що реалізація індивідуальної роботи не може шкодити іншим студентам, які сприймають матеріал швидше. У зв'язку з цим для вирішення вказаних проблем більшої актуальності набуває застосування сучасних засобів електронної комунікації в ході освітнього процесу. Крім використання електронних довідникових систем та мережі Інтернет в цілому, найважливішою для студентів ЗВО стає дистанційна форма навчання.

Дистанційне навчання (ДН) – новий формат реалізації освітнього процесу, спосіб переходу від репродуктивної до активної парадигми освоєння знань, до освіти, заснованої на конструктивній спільній діяльності всіх учасників навчального процесу. Також на даний час в умовах дистанційного навчання існує гостра потреба у вивченні іноземних мов задля використання її в діалозі культур і цивілізацій сучасного світу; підготовки майбутніх фахівців до спілкування в реальних життєвих ситуаціях, навчання їх самостійно отримувати нові знання з метою підвищення рівня

власної професійної компетентності та конкурентоспроможності на світовому ринку праці. Однак в Україні і за кордоном, як і раніше, існує низка проблем, пов'язаних із викладанням іноземної мови студентам ЗВО.

Аналіз останніх досліджень чи публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Особливості становлення та впровадження дистанційної освіти в Україні висвітлено у працях (Т. Білик, А. Верлани, А. Заболоцького, Л. Карташової, Т. Коваль, Т. Марусея, В. Монахова, С. Ракова, О. Співаковського, О. Спіріна, С. Стрельбицька, В. Толочко, С. Федорченка) та ін. Питанням розвитку системи дистанційного навчання займалися такі вчені, як (А. Андреев, С. Андреева, А. Беляєв, А. Губанова, М. Данилов, І. Доценко, Н. Клокар, А. Котарьов, О. Матюшкін, А. Новіков, І. Огородніков, Е. Полат, П. Сікорський, Т. Трішина, М. Швець, Л. Шульга, І. Харламов). Науковці (В. Базуріна, А. Бранська, О. Данильченко, І. Задорожний, Н. Костенко, О. Криніна, Л. Норман, О. Олійник, К. Павелків, Т. Піддубна, В. Угольков) у своїх працях розкривають особливості викладання іноземної мови майбутнім фахівцям у ЗВО. Хоча в дослідженні становлення дистанційного навчання велика кількість наукових напрацювань, але варто більше уваги приділяти саме проблемам його розвитку на території України в процесі викладання іноземної мови.

Метою статті є визначення проблем та перспектив викладання іноземної мови студентам ЗВО в умовах дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В сучасних умовах дистанційне навчання знаходить все більш широке застосування у вищій школі. Це пов'язано з тим, що дистанційне навчання як інноваційний освітній процес з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій допомагає студентам реалізовувати власні освітні цілі, спрямовані на розвиток особистості. При використанні дистанційної форми навчання значущими стають не лише знання, але головне – вміння їх застосовувати для вирішення конкретних життєвих проблем, способи оволодіння знаннями та їх успішне використання в різних ситуаціях, а також вміння приймати відповідальні аргументовані рішення.

Науковці А. Андреев, С. Андреева та І. Доценко пропонують визначати дистанційне навчання як цілеспрямований, організований процес інтерактивної взаємодії викладачів та учнів між собою і

з засобами навчання, інваріантний до їх розташування в просторі і часі, який реалізується в специфічній дидактичній системі (Андреев, Андреева, Доценко, 2008).

Вчений А. Новіков зазначає, що дистанційне навчання – освітній процес, який повністю або частково здійснюється за допомогою комп'ютерів і телекомунікаційних засобів (Новіков, 2013).

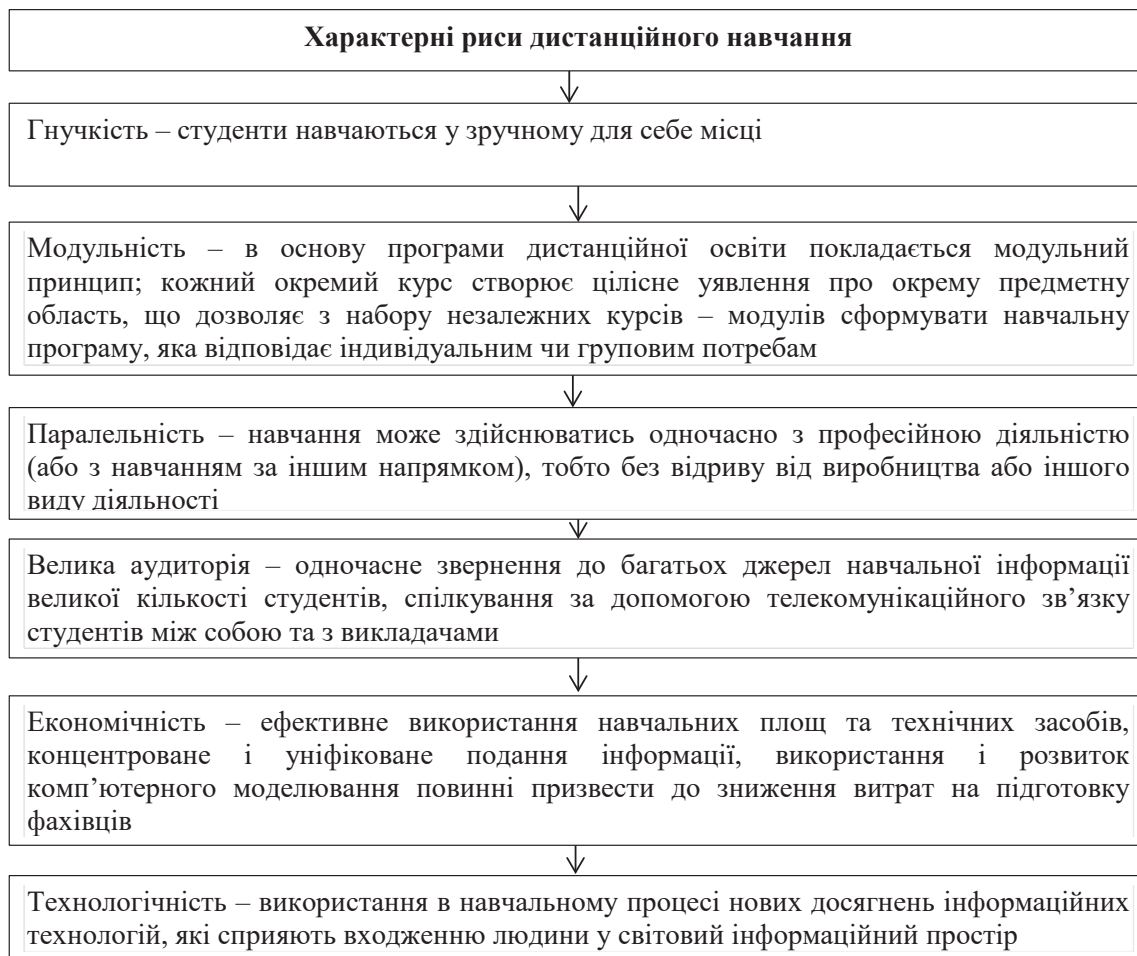
Дослідниця С. Стрельбицька трактує дистанційне навчання як навчальний процес у ході якого надається істотна частина навчального матеріалу і більша частина взаємодії з викладачем здійснюються з використанням сучасних інформаційних технологій: супутникових зв'язків, комп'ютерних телекомунікацій, національного й кабельного телебачення, мультимедіа, навчальних систем (Стрельбицька, 2020).

З позиції А. Беляєва, А. Котарьова, Т. Трішиної та О. Олійника характерними рисами дистанційного навчання є гнучкість; модульність; паралельність; велика аудиторія; економічність; технологічність (рис. 1).

Аналіз визначень та основних характерних рис дозволяє виділити чотири ключових, на наш погляд, аспекти дистанційного навчання. По-перше, це процес навчання, а значить для нього характерні сутнісні характеристики навчального процесу (двосторонній характер процесу (викладання – вчення), спільна діяльність суб'єктів, спеціальна планомірна організація всього процесу, виховання і розвиток студентів в процесі навчання).

По-друге, віддаленість даного процесу, тобто реалізація навчання може відбуватися на відстані між суб'єктами. По-третє, взаємодія, яка передбачає здійснення систематичного зворотного зв'язку між викладачем і студентом. По-четверте, наявність дистанційних освітніх технологій (ДОТ). При відсутності хоча б одного з названих аспектів говорити про реалізацію дистанційного навчання, на нашу думку, не зовсім правильно.

Дистанційне навчання є одним з альтернативних підходів, який може замінити очне або традиційне навчання і є одним з ключових факторів розвитку вищої освіти. Виходячи з багатофункціональності, дистанційне навчання з використанням електронних технологій широко застосовується у сфері викладання іноземних мов у ЗВО. Роль іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації помітно зростає в сучасних умовах соціально-економічного і політичного розвитку України. Головною перевагою освіти в дистанційному форматі при викладанні іноземних мов є практична складова.

Рис. 1 – Характерні риси дистанційного навчання

Джерело: складено автором на основі (Беляєв, Котарев, Трішина, 2014; Олійник, 2014)

Для організації дистанційного процесу викладання іноземних мов у ЗВО, на думку Е. Полата, важливе значення мають наступні чинники: а) відбір та організація мовного матеріалу відповідно до цілей та завдань курсу; б) структурування курсу, його методична та технологічна організація (гіпертекстові технології, Webсторінки); в) чітке планування роботи групи (організація малих груп, конференцій, у тому числі аудіо- і відеоконференцій, організація систематичної звітності – індивідуальної, групової); г) організація постійних консультацій з викладачем і куратором сервера; д) налагодження та вмiла підтримка позитивного емоційного фону у групі у цілому та у кожного студента окремо (Полат, 1998).

Науковець К. Павелків зауважує, що дистанційне навчання відрізняється від традиційного своїми формами, засобами і технологіями, які все ще перебувають у стадії розробки. При цьому наголошується, що процес дистанційного викладання іноземних мов на різних етапах буде ефективним, а навчання якісним, якщо будуть ство-

рені та реалізовані наступні умови: визначення та обґрунтування системи дидактичних принципів дистанційного навчання іноземної мови; дослідження взаємної обумовленості дидактичних принципів на різних етапах дистанційного навчання; визначення ролі викладача у процесі дистанційного вивчення іноземної мови; розробка психолого-педагогічних умов ефективності і підвищення якості дистанційного навчання іноземної мови (Павелків, 2015).

Як стверджує В. Угольков, підвищення ефективності викладання іноземних мов засобами інформаційних технологій буде успішним, якщо будуть конкретно окреслені їх роль та місце у навчально-виховному процесі, чітко визначені основні поняття дистанційного навчання, розроблені та впроваджені методичні і технічні аспекти навчальних програм іноземних мов через певні моделі та навчально-методичні комплекси з дистанційного навчання, які сприяють підвищенню якості освітнього процесу (Угольков, 2004).

На думку О. Олійник, особливість викладання іноземної мови полягає в тому, що метою є не тільки оволодіння студентами мовною компетенцією, а й комунікативною. Іноземна мова, будучи засобом спілкування та пізнання, займає особливе місце в системі освіти. Крім того, для відпрацювання і оволодіння навичками спілкування, необхідне мовне середовище. І, якщо немає можливості практикувати спілкування в реальних умовах, виникає необхідність створення уявних ситуацій, що дозволяють стимулювати спілкування на мові, що вивчається. Як наслідок використання дистанційного навчання для відпрацювання граматичних і лексичних навичок, розвитку практики перекладу, навчання різним типам читання і навичкам аудіювання стає ефективним і актуальним. У ході ДН іноземним мовам робота студентів повинна бути організована таким чином, щоб вони автономно, але під супроводом тьютора виконували всі можливі види діяльності (Олійник, 2014: 242).

З нашої точки зору, у процесі дистанційного навчання кожен студент повинен читати і здійснювати цей вид діяльності самостійно. У разі, коли мета навчання полягає у вивченні правил читання, у зміст навчального довідника (друкованого або електронного виду) повинні включатися правила читання літер, вправи із застосування даних правил при читанні окремих слів, речень. На сьогоднішній день існує низка програм, здатних на слух визначати правильність читання слів.

При аудіюванні разом з використанням аудіозасобів використовують також відеозаписи, що містять низку екстралінгвістичних та контекстних ключів до розуміння, а також показують деякі важливі для розуміння візуальні елементи. Позитивний вплив робить можливість зупиняти і повторно прослуховувати або переглядати матеріал, що дозволяє студентам обробляти звуки і зображення, краще розуміти аудіоматеріали. Комп'ютери в мультимедійній комплектації мають велике значення при навчанні розумінню іноземних слів на слух при дистанційному навчанні.

В умовах ДН говоріння та писемне мовлення здійснюється за допомогою реалізації спілкування студента, групи і викладача. Реалізація навчання письму здійснюється за допомогою електронної пошти, чатів, синхронної комунікації. Навчання говорінню можливо тільки шляхом телеконференцій. Здійснюючи комунікаційні процеси, студенти використовують всі види діяльності: розуміння іноземних текстів і навички письма (спілкуються шляхом письмового мовлення); аудіювання та навички говоріння (спілкуються шляхом говоріння).

Однак дистанційне навчання із застосуванням мультимедійних технологій також дозволяє студентам пізнати все розмаїття мови, а не тільки фокусуватися на граматичних або лексичних явищах. Колокації, лексичні вирази – теми, які часто виходять за межі традиційного навчального плану і які застосовуються і інтегруються на заняттях в дистанційному форматі.

Враховуючи вищезазначене, важливими аспектами викладання іноземної мови у ЗВО в умовах ДН є (рис. 2):

Отже, проведення занять у ЗВО, у тому числі з іноземної мови он-лайн характеризуються наступними основними особливостями (частина з них природним чином збігається з особливостями дистанційного навчання):

1. Навчання проводиться в реальному часі у віртуальному середовищі з використанням технологій відеозв'язку (додатків і сервісів для групових відеодзвінків та відеоконференцій). Як наслідок, для проведення заняття необхідна наявність у всіх його учасників справних електронних пристроїв, відповідних додатків на пристроях та стійкого інтернет-підключення.

2. Відсутній безпосередній контакт викладача і студента, студентів всередині групи. Контакт опосередкований телекомунікаційними технологіями.

3. Взаємодія учасників заняття відбувається не тільки за допомогою усного мовлення в режимі відеоконференції, а й за допомогою сервісів миттєвого обміну повідомленнями, в електронному освітньому середовищі – системах управління навчанням (Learning Management System).

Говорячи про проблеми дистанційного викладання іноземної мови, не всі студенти немовного ЗВО мають потенціал, необхідний для її вивчення, або достатню комп'ютерну грамотність у такій формі освіти, і вимагають додаткової, індивідуальної роботи. Питання комп'ютерної грамотності та володіння сучасними освітніми онлайн-сервісами стало і перед викладачами. Так, навчальні установи активно направляють педагогів для підвищення кваліфікації на різні спеціалізовані дистанційні курси з метою оволодіння відповідними компетенціями.

Крім дефіциту знань у сфері сучасних комп'ютерних технологій, виникає безліч технічних проблем, наприклад, не всі учасники освітнього процесу мають доступ до досить швидкісного інтернету, щоб виходити на відеозв'язок під час занять з іноземної мови, або отримувати цей зв'язок нормальної якості (без затримок і спотворення звуку або зображення). Не всі студенти і

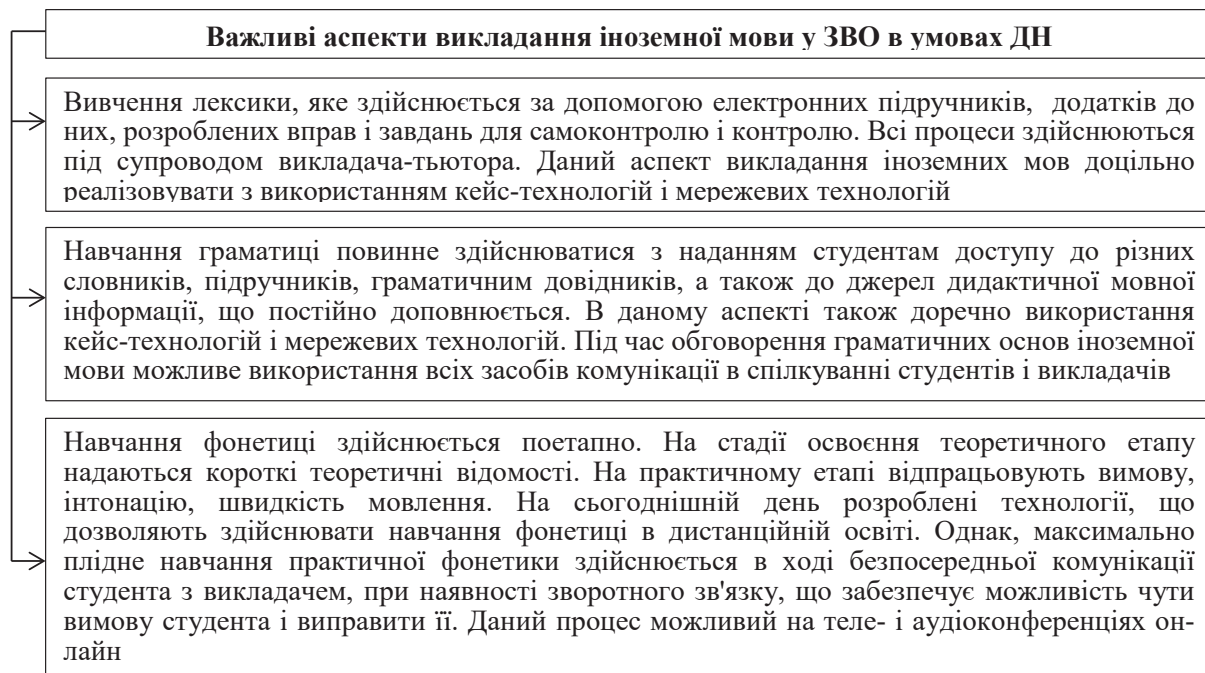

Рис. 2 – Важливі аспекти викладання іноземної мови у ЗВО в умовах ДН

Джерело: складено автором на основі (Костенко, 2012; Олійник, 2014)

викладачі мають все необхідне обладнання: веб-камеру, мікрофон і сам комп'ютер. При цьому технічні збої відбуваються і на самих платформах при підвищеному навантаженні користувачів. До того ж, спостерігається зловживання з боку студентів, які виправдовують свою відсутність на занятті у форматі відеозв'язку через технічні проблеми. Особливо гостро це питання постало під час проведення тестування як проміжної атестації, коли студенти могли використовувати доступні інтернет-ресурси й будь-які інші джерела інформації при написанні тесту внаслідок неможливості об'єктивного контролю з боку викладача. При цьому, контроль знань у форматі відеозв'язку не виключає зчитування відповідей на запитання (наприклад, відкриття декількох вікон на екрані комп'ютера). Відповідно, цифровізація торкнулася не тільки процесу навчання і проходження атестації, а й способів обходу викладацького контролю. Внаслідок цього, постраждав і якісний аспект: в цьому випадку рівень знань знижується, а оцінка якості цих знань не відповідає істині.

Що стосується відпрацювання різних аспектів іноземної мови при проведенні занять в дистанційній формі, то тут також спостерігається низка складнощів. Так, наприклад, ДН обмежує можливість проведення групового диктанту для перевірки правопису нових лексичних одиниць. Незважаючи на формальну наявність технічної можливості (наприклад, в чаті), контроль за

списуванням (як з зошита, так і з інших джерел) являється практично неможливим. В результаті, для контролю засвоєння лексики використовується усне опитування. Що стосується інших видів письмових робіт, таких як твір, практика показує списування (буквально, копіювання) тексту слово в слово багатьма студентами. Щодо перекладу тексту, контроль за самостійністю його виконання також ускладнюється через активне використання студентами можливостей Інтернет-перекладу. Говорячи про усний аспект, розмежування студентів на малі групи для практики діалогів технічно можливий (наприклад, в платформі Zoom), проте такі діалоги виходять менш правдоподібними внаслідок відсутності живої комунікації, як при очних заняттях. Все це перешкоджає досягненню основної мети викладання іноземної мови – розвитку комунікативної компетенції.

Також ще однією проблемою впровадження освітніх технологій на заняттях з іноземної мови у ЗВО є те, що формування матеріально-технічної бази для ДН почалося з певним відставанням, а керівники вузів лише недавно усвідомили всю його важливість. Крім того, це висока вартість розробки, впровадження, електронних систем дистанційного навчання, відсутність необхідної технічної підтримки, мала кількість кваліфікованих викладачів для реалізації ДН, недостатня кількість повноцінних електронних курсів.

Слабкими місцями є відсутність методики викладання в умовах ДН і неготовність викладачів з іноземної мови до переходу в нову якість – тьюторів, які супроводжують освітній процес. Роль викладача-тьютора не зводиться до того, щоб підказати студенту готові шляхи вирішення проблеми. Тьютор виконує роль консультанта і наставника, допомагає рухатися в правильному напрямку. Перешкоджає впровадженню ДОТ відсутність підготовки викладацького складу як до ведення тьюторіалів, так і до розробки контенту для ДН (Беляєв, Котарев, Трішина, 2014; Губанова, 2016). До проблем, що стосуються впровадження ДОТ на заняттях іноземної мови, варто віднести і відсутність нормативної бази, яка регламентує розробку електронних освітніх ресурсів і розподіл навантаження викладацького складу, що викликає побоювання педагогів і небажання працювати в електронному середовищі. Таким чином, одним з основних вразливих місць як і раніше залишається ступінь готовності викладачів іноземної мови до роботи в цифровому середовищі (у тому числі методичної та технічної), відсутність сформованої компетенції, спрямованої на використання ДОТ у своїй професійній діяльності.

Разом з тим необхідно зазначити і те, що, незважаючи на велику кількість проблем, викладання іноземної мови в умовах ДН має великий потенціал в освітньому середовищі, який необхідно розвивати і використовувати. Для України розвиток дистанційного навчання має важливе значення, пов'язаний з необхідністю надання освітніх послуг великій території країни з вкрай нерівномірною інфраструктурою і незадоволеністю попиту населення на освіту. Варто зазначити, що в умовах дистанційного навчання змінюється вид комунікацій: відбувається заміна традиційних комунікаційних зв'язків на телекомунікаційні засоби, які забезпечують інтерактивну взаємодію студентів і викладачів в навчальному процесі і здійснюють доступ до основного обсягу досліджуваного матеріалу. Розвиток ДН дозволив перетворити використання технічних засобів в освітньому процесі в специфічний дидактичний підхід, а далі в специфічну систему організації навчального процесу.

Тому з метою подальшого поширення дистанційних технологій на заняттях з іноземної мови у ЗВО пропонуємо проведення таких заходів:

1) пошук компромісу в сфері співвідношення якості закритої інформації і дистанційних можливостей передачі даних;

2) достатнє цільове фінансування розробок іноземних електронних підручників і електронних навчальних систем;

3) створення службових і освітніх стандартів для формування універсальних знань на базі конкретного навчального закладу;

4) інформування майбутніх слухачів про наявність якісних дистанційних курсів;

5) підготовка викладачів іноземної мови до використання ІКТ;

6) оперативна система налагодження та корекції роботи обладнання дистанційної передачі даних;

7) підбір дидактичних методик, найбільш ефективних при дистанційному спілкуванні на заняттях з іноземної мови.

Перспективами дистанційного викладання іноземної мови у ЗВО є:

- робота з інформацією в перспективі дозволить використовувати засоби автоматичної підготовки текстів, одержуваних безпосередньо з Інтернету, до застосування їх в навчальному процесі;

- обсяг навчальних дій зростатиме за рахунок застосування автоматизованих систем інтелектуального діалогу, що працюють як з текстом, так і з мультимедіа;

- щільність спілкування в перспективі може ще більше підвищитися в результаті застосування технологій доповненої реальності (комп'ютерного пристрою у вигляді окулярів, що відтворюють зовнішній світ разом з інформацією про його об'єкти), які виведуть сучасну технологію QR кодів на новий рівень.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, можна зробити висновок, що дистанційне навчання є мотивуючим фактором у досягненні мети викладання іноземних мов – формування іншомовної комунікативної компетенції. Дистанційне навчання сприяє реалізації сучасних освітніх парадигм – таких, як індивідуалізація і диференціація навчальної діяльності, самоосвіта і саморозвиток студентів. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у викладання іноземних мов актуалізує педагогічну проблему. Перед педагогічною наукою постає завдання методичного освоєння існуючих сучасних засобів навчання і дослідження нових технічних засобів, перспективних для вивчення іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев А.В., Андреева С.В., Доценко И.Б. *Практика электронного обучения с использованием Moodle*. Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2008. 146 с.
2. Беляев А.Н. Котарев А.В., Тришина Т.В. Рациональный подход к реализации дистанционных образовательных технологий в вузе. *Вестник Воронежского государственного аграрного университета*. 2014. №1-2 (40-41). С. 121-124.
3. Губанова А.О. Методика проведения навчальних занять у формі тьюторіала. *Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. 2016. №9. С. 100-107.
4. Костенко Н.І. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів ВНЗ нефілологічних спеціальностей. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2012. № 5. С. 86-89.
5. Новиков А.М. *Педагогика: словарь системы основных понятий*. Москва: Издательский центр ИЭТ, 2013. 268 с.
6. Олійник О.В. Інноваційні технології дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних ВНЗ. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*. 2014. Вип. 38. С. 238-246.
7. Павелків К.М. Дистанційне навчання іноземної мови для немовних спеціальностей у вищій школі. *Наукові записки РДГУ*. 2015. С. 94-98.
8. Полат Е.С. Организация дистанционного обучения иностранному языку на базе компьютерных телекоммуникаций. *Дистанционное образование*. 1998. №1. URL: http://www/e-joe.ru/sod/98/1_98/st007/html (дата обращения: 09.08.2021).
9. Стрельбицька С.М. Використання освітніх технологій дистанційного навчання для забезпечення навчального процесу у ЗВО. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends*. 2020. №3. С. 37-42.
10. Угольков В.В. Компьютерные технологии как средство обучения иностранным языкам в вузе: автореф. дис... канд. пед. наук. Специальность 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования. Москва, 2004.

REFERENCES

1. Andreyev A.V., Andreyeva S.V., Dotsenko. I.B. Praktika elektronnoho obucheniya s ispolzovaniem Moodle [Practice e-learning using Moodle]. Taganrog: Izd-vo TTI YuFU, 2008. 146 p. [in Russian].
2. Belyayev A.N., Kotarev. A.V., Trishina. T.V. Ratsionalnyy podkhod k realizatsii distantsionnykh obrazovatelnykh tekhnologiy v vuze [Rational approach to the implementation of distance learning technologies in higher education]. Voronezh State Agrarian University Bulletin. 2014. No 1-2 (40-41). pp. 121-124 [in Russian].
3. Hubanova A.O. Metodyka provedennia navchalnykh zaniat u formi tiutoriala [Methods of conducting training sessions in the form of a tutorial]. Proceedings. Series: Problems of methods of physical-mathematical and technological education. 2016. No 9. pp. 100-107 [in Ukrainian].
4. Kostenko N.I. Osoblyvosti formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti u studentiv VNZ nefilologichnykh spetsialnosti [Peculiarities of formation of foreign language communicative competence in students of non-philological specialties]. Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University "Ukraine". 2012. No 5. pp. 86-89 [in Ukrainian].
5. Novikov A.M. Pedagogika: slovar sistemy osnovnykh ponyaty [Pedagogy: a dictionary of the system of basic concepts]. Moskva: Izdatelskiy tsentr IET, 2013. 268 p. [in Russian].
6. Oliinyk O.V. Innovatsiini tekhnolohii dystantsiinoho navchannia inozemnoi movy dlia studentiv nemovnykh VNZ [Innovative technologies of distance learning of a foreign language for students of non-language universities]. Linguistic research: coll. Science. against KhNPU of H.S. Skovorody. 2014. Vyp. 38. pp. 238-246 [in Ukrainian].
7. Pavelkiv K.M. Dystantsiine navchannia inozemnoi movy dlia nemovnykh spetsialnosti u vyshchii shkoli [Distance learning of a foreign language for non-language specialties in high school]. Scientific notes of RDGU. 2015. pp. 94-98[in Ukrainian].
8. Polat E.S. Orhanyzatsiia dystantsyonnoho obuchenya ynostrannomu yazyku na baze kompiuternykh telekommunikatsiy [Organization of distance learning of a foreign language on the basis of computer telecommunications]. Distance education. 1998. No 1. Reteved from: http://www/e-joe.ru/sod/98/1_98/st007/html [in Russian].
9. Strelbytska S.M. Vykorystannia osvithnikh tekhnolohii dystantsiinoho navchannia dlia zabezpechennia navchalnoho protsesu u ZVO [The use of educational technologies of distance learning to ensure the educational process in the free economic zone]. Theoretical and empirical scientific research: concept and trends. 2020. No 3. pp. 37-42 [in Ukrainian].
10. Uholkov V.V. Kompiuternye tekhnolohyy kak sredstvo obuchenya ynostrannym yazykam v vuze [Computer technologies as a means of teaching foreign languages in high school]: avtoref. dys... kand. ped. nauk. Spetsyalnost 13.00.01 – obshchaia pedahohyka, ystoriya pedahohyky u obrazovaniya. Moskva, 2004 [in Russian].